

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 5.

V Ljubljani, v soboto 4. februarja 1899.

Letnik IV.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne izvemši dne 25. februarja in 29. julija. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 7 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamaolje in oznanila** se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“, Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 9—12 ure dop. in od 2—4 pop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Nova razdelitev strank na Kranjskem.

Med neumnostmi in norostmi, katere nam je prinesel letošnji predpust, je za narodno stranko edino pametna ta, katero je zadnje soboto nasvetoval „Slovenski Narod“. Po njegovem nasvetu, če prav razumemo obseg članka, naj se namreč bojeviti Kranjci ne ločijo več v „klerikalce“ in „liberalce“, ker se je to že preživelo, ampak, z ozirom na želodec in žep, v konsumente in kramarje. „Narod“ hoče biti glasilo kramarske stranke, „Slovenca“ pa sili, ker se ta list včasih poteguje za konsumna društva da naj bode glasilo stranke konsumentov. Mi smo sicer mnenja, da so konsumna društva, kakor zdravila, v nekaterih krajih potrebna, v drugih pa nepotrebna. Toda „Narod“ odločno povdarja, da so na Kranjskem vsa konsumna društva sploh nepotrebna in da jih je treba uničiti.

S tem je „Narod“ v prvi vrsti napovedal boj dosedanjim svojim zaveznikom. V Idriji imajo na primer že delj časa konsumno društvo socijalni demokratje. Ti ljudje so šli pri zadnjih državnoborskih volitvah, kakor en moč v ogenj za „Narodovega“ kandidata dr. Ferjančiča, tako da bi bil Ferjančič gotovo propadel, ako bi ga ne bili rešili idrijski socijalni demokratje. V prihodnje bodo pa mokraški rudarji morali pustiti ali dr. Ferjančiča, ali pa svoje konsumno društvo, ker je boj proti konsumnim društvom jedina točka „Narodovega“ programa, in ker je te dni v Ljubljani prvakov prvak izjavil v mestnem svetu, da pri volitvah odločuje program. Tako bo v Idriji.

V Ljubljani imajo pa sedaj nepotrebno „Uradniško konsumno društvo“ v rokah narodni uradniki, ki so se pri zadnji volitvi pognali za Kušarja. Tudi ti bodo morali odnehati ter v Ljubljano pometati svoje konsumske knjižice, če ne, jim utegne Kušar, ki brž vse stori za svoje volilce, kar v „Narodu“ bere, po „Narodovem“ receptu pri vladi izposlovati hišne preiskave in zopor. „Narod“ najbrže misli, da se bodo odločili za prvo in ustrašili se groženj s policijo, katero on kliče na pomoč. Tako je propadlo drugo konsumno društvo, ki je na poti narodnim trgovcem.

Tretje konsumno društvo se pa še le snuje, namreč v ljubljanskem „Narodnem Domu“. Drobivec pečenke in par perescev solate 1 gl. 20 kr. — to, pravijo konsumenti, je preveč. In zato so sklenili, da se bode plesalo v veliki dvorani „Narodnega Doma“ že prihodnji predpust — ker ljudje niso norci! — na podlagi konsumnega društva. Kako bode to konsumno društvo „Narod“ udušil, ali s pomočjo biričev, katere pošlje v „Narodni Dom“, ali kako drugače, to sporočimo ob svojem času.

„Narod“ se gotovo nadeja, da bode njegova stranka (in stranka je prva stvar!) po novi razdelitvi strank brez dvoma večja, kot „Slovenčeva“, če tudi je konsumentov slučajno na Kranjskem več, kakor trgovcev, to pa zato, ker bode na njegov ukaz mnogo konsumentov, ki ne bodo narodno-pametni, aretirala policija. Konsumenti pod zastavo „Slovenca“ bodo pa ob vsi pomoč, ker je „Narodov“ general „Slo-

vencu“ odločno prepovedal, „oprijemati se uloge črnih biričev in črnih gospodarjev sveta“.

Nova razdelitev strank prinese tedaj dosedanji „Narodovi“ kliki večino in še z veliko lahkoto bodo vladali njeni speči generali, ker bodo delali biriči. Tako bode rešen slovenski narod svojih poglavitnih sovražnikov — konsumnih društev — in njegov obstoj je zagotovljen za vse večne čase.

Hvaležno priznavamo, da oče temu originalnemu načrtu, katerega nam je podaril letošnji kratki predpust, sedi v uredništvu „Slovenskega Naroda“

Iz državnega zbora.

(Izvirno poročilo.)

Dne 31. januarja otvoril je predsednik dr. Fuchs sejo s poročilom, da je na podlagi poizvedb dal novinarskemu poročevalcu Penižeku ukor in mu določil disciplinarno kazen. Ta vest je zadoščala zbornici, a vznemirila posameznike, kateri imajo intimne zveze s tem poročevalcem. Vsa ta zadeva ima pa vendar le dobre nasledke: Wolf je čutil, in zelo čutil trde češke pesti, dobil je zaušnice, da se je kar zgrudil. Ker pa ni zahteval zadoščanja, je v prihodnje nemogoč za dvoboj. To naj si zapomnijo vsi, katere bi Wolf še nadlegoval.

Pozneje so brali perovodje razna poročila in interpelacije in za zabavo se je tudi jeden krat po imenih glasovalo. Neumestno in neutemeljeno so govorili o porabi § 14. razni govorniki nemških strank in končno je zahteval Schönerer, da bodi seja drugi dan v svrhu, da se ministerske obtožbe rešijo. Zbornica je zavrgla predlog in predsednik je določil večerno sejo na 7 uro.

Večerna seja je kazala veliko praznih prostorov, a pričel se je razgovor o zadnjem § zakona za zvišanje plač uradnim slugam. Levica je zagovarjala svoje stališče, da naj velja zakon za čas od 1. januarja 1899. Finančni minister dr. Kaizl je pa utemeljeval, da nima denarja, ki je za povišanje potreben. Sledilo je potem glasovanje: 150 glasov se je izreklo za predlog manjšine, a le 149 za predlog vlade, da stopi zakon še-le tedaj v veljavo, kadar ga cesar potrdi. Glasovanje je pokazalo tužni stan desnice, vrste Poljakov so bile prazne, nedostojalo je tudi 15 Mladočehov, in izmed kranjskih poslancev dr. Žitnik S tem glasovanjem si je pridejala desnica sama moralno zaušnico in škodila svojemu ugledu nasproti javnosti in nasproti vladi. Mislimo, da je vplivalo pač to glasovanje na to, da se je državni zbor preložil na nedoločen čas. Zdaj je vlada samasvoja in bode s pomočjo § 14 vladala po svoje, ne glede na slovensko desnico.

Izvirni dopisi.

Z Dolenjskega, 2. februar. Kočevarji imajo svoje glasilo „Gottscheer Nachrichten“, pisan v nemškem jeziku ki jih spominja, da so vendar ti ljudje katerim se predobro godi med Slovenci, nekaj Nemcem podobnega. V tem lističu se ne uče Kočevarji samo nemščine, ampak vzgajajo se tudi za Veliko Nemčijo.

„Farblos“ nikakor niso te „Nachrichten“, Kakor se vidi, tudi urednik ni izbirčen; da pisec le govori o „velikem izobraženem nemškem narodu“, pa je dobro. No, kajpak, če tu pa tam še malo dregne v grozeče „Slavisierung“ in če se boji nazadnjaškega jezuitizma, je še boljše. Splošno je zanimivo le to, kdo ta listič piše. Tu naletimo na članek, ki ga je spisal duhovnik kočevske krvi, tam lahko beremo celo kolono, naperjeno proti Slovencem; na tej strani kdo milo prosi „velike Nemce“, naj vendar ne pozabijo svoje krvi, ubogih Kočevarjev, na drugi strani zopet joka in boka na pol mrtev Kočevar, katerega Slovenci na meh dero; tu je zopet z razprtimi črkami tiskano, da zahtevajo Kočevarji kot Nemci, kot narod, iz katerega izvira vsa kultura, predpravice; tam se zopet nekdo hlina, da je krščansko pravičen. Pa to še niso vse barve! In okvaskov pa kar mrgoli! Kakor umetne arabeske se vije od članka do članka „nemška kultura“, „veliki Nemci“, „sreča, da so veja mogočnega germanskega debla“ itd.

Poročevalci lista so navdahnjeni vsi z nacionalizmom, da je kaj! Pišejo pa v „Gottscheer Nachrichten“ izmed kočevskih Nemcev celo taki, ki niso lajiki. Te posnemajo dalje tudi dijaki in celo taki, ki se vzgajajo v slovenskih bogoslovnih za slovenske škofije. Vsaj tako sem izvedel od zanesljive osebe, in tisti „Th.“ na koncu podpisa skoro ne more družega pomeniti, nego „Theolog“. Ali ne?

Če bi že tje pa sem kdo pljunil po nas, bi že toliko ne zamerili, posebno Kočevarjem ne, saj jih je itak malo (Nachrichten pravijo, da jih je 25 000!), ali kakor je listič postal zdaj ošaben, je že preveč. Kajpak, Kočevarji imajo pravico soditi in ukazovati, kako naj si pomagamo Slovenci! V zadnji številki list popravljiva načrt prem. knezoškofa za kat. gimnazijo in konvikt. V prejšnji številki se je izrekel naravnost proti ustanovitvi, češ da škof s tem dela pot „slaviziranju in jezuitizmu“, in tu pa tam vrže listič kako pikro na Slovence, ko se vendar Kočevarjem v narodnem oziru tako dobro godi, kakor bi jih bilo na Kranjskem pol milijona. Slovencev pa le 5%. Niti za to se nihče ne pobriga v deželnem zboru, kakšne ljudske šole imajo na Kočevskem otroci slovenske narodnosti in kakšna mizerija je z učenjem slovensčine na kočevski gimnaziji. Posvetili bomo o tem pri priliki mi gospodom poslancem. Za danes imenujemo le razglednice z napisom „Den Brüdern im bedrängten Land“, katere pošiljajo med svet kočevski duhovniki, izzivajočo predrznost.

Politiški pregled.

Položaj. Parlament je razbit. Razbil se je sam. Komedija je končana za nekaj časa. Obstrukcija je dosegla svoj namen. Parlament, v katerem bi Slovani mogli doseči vsaj nekaj svojih pravic, ako bi bili Nemci ljudje, je poslan za nedoločen čas domov. Nemci dobro vedo, da se zanje ni bati, naj parlament zboruje, ali ne. Višji krogi bodo pazili, da Thun ne izvrši ničesar, kar je obljubil, in ni dvoma, da se bode storilo vse v pomirjenje „zatiranega“ Nemštva. Po političnem obnebu že plovejo vesti, da bode

vlada vse storila, da pomiri Nemce in Čehe in da to svoje delo prične v moravskem deželnem zboru. Kakšen naj bi bil ta mir, pokazala je skupna konferenca zastopnikov nemških strank, kateri so za slovenske kraje kot poročevalci prisostvovali Schwegel, Stürkh, Hoffman pl. Wellenhof in dr. Hochenburger. Ta konferenca je postavila za prvo svojo točko nemški državni jezik. Slovani smo ostali tam, kjer smo bili pred zasedanjem. Naši poslanci niso mogli doseči niti premestitve vodje celovškega učiteljskega. Minister se izgovarja, da se je stvar prezgodaj izročila javnosti. Ali je treba res toliko obzirnosti proti možu, ki očitno agituje po šulvereinskih veselicah proti Slovincem? Kedaj se zopet snide državni zbor, se ne ve. Nekateri trdijo, da težko pred jesenjo. Mej tem časom pa se je proglasil izvrševalni odbor desnice permanentnim ter bode pazil, kako ga vlada prezira.

Parlamentarna komisija desnice je imela dne 2. t. m. sejo, katere se je udeležil grof Thun. Izrekla je obžalovanje, da je zasedanje prešlo brez koristi narodom in izrekla nado, da bode vlada vladala oziraje se na adresni načrt večine. Grof Thun je ponavljal znane obljube. Dejal je baje, da se je zasedanje moralo preložiti že z oziranjem na desnico, katera bi sicer dobila senco nedelavnosti. Za vlado se pričinja sedaj čas dela. Računa na ljudstvo, ki je sito sedanjih razmer in upa, da bode ono prisililo svoje zastopnike k sporazumljenju. Prepričan je, da poslanci desnice hote delovati z zmernimi elementi leve. Vlada ne namerava dolgo časa vladati brez parlamenta, a od sporazumljenja je odvisno, kdaj se zopet snide državni zbor.

Čudna vest prihaja iz Gorice. Govori se, da vlada hoče čast deželnega glavarja goriškega podeliti znanemu Slovenožrcu Pajerju, ki je seve pripravljen vsprejeti to mesto. In grof Thun obljubljuje . . .

O grofu Thunu so se pričele širiti govornice, da bode po izvršeni nagodbi po § 14 odstopil.

Plače državnih služabnikov. Javlja se, da namerava finančni minister drž. služabnikom začasno zvišati plače za dobo jednega leta.

Justični minister Ruber je izdal tajno okrožnico, ki je pa takoj prešla v nemškonacionalne liste. V okrožnici minister poziva državna pravdnikstva, naj proti narodnemu hujskanju, bojkotu itd. najstrožje postopajo. Za okrožnico je javnost še-le te dni izvedela, a datovana je že z dnem 22. novembra l. l., ne da bi doslej imela kakih posledic.

Trgovski minister je totransko drž. polovico razdelil v 20 obrtnonadzorniških okrajev.

Posl. Spinčić in grof Alfr. Coronini pozvala sta na odgovor vlado radi poneverjenj v javnih tržaških skladiščih. V teh skladiščih, katere je država prevzela od tržaškega mesta, so nastavljeni najhujši italijanski srditeži. V zadnjem času so prišli na sled velikim sleparijam, ki so se na debelo izvrševale na škodo države. Tudi radi postopanja s slovenskimi delavci sta se pritožila.

Starokatoliki so imeli v četrtek v Gradcu agitacijski shod, katerega je vladni komisar razpustil, ker se je na shodu silno udrihalo po Rimu. Udeleženci so potem zapeli „Die Wacht am Rhein“ in še po ulicah kričali „Los von Rom!“

V Inomostu je 76 Nemcev prestopilo k protestantom.

V dunajskem občinskem svetu so hoteli nemški nacionalci, naj se mestni posredovalni urad za službe ne ozira na Čehe. Župan dr. Lueger je odgovoril, da se na to željo ne bode oziral, ker ne mara še bolj poostriiti narodnih naspotstev.

„**Volkstag**“ bodo priredile v Opavi dne 19. t. m. v Šleziji vse ondotne nemške stranke.

Husovemu spomeniku bodo skoro gotovo položili temeljni kamen v Pragi že prihodnje leto. Za spomenik je nabranih doslej 100.000 gld. Nabrali bodo še 200.000 gld. ter je dotični poziv že izšel. Želeti bi bilo, da se doseže sporazumljenje mej češkimi katoliki in Mladočehi vsaj v toliko, da se spomenik ne postavi na staromestnem

trgu. Za to sporazumljenje se ogrevajo tudi nekateri Mladočehi.

Italijanski državni poslanci so v avdijenciji pri grofu Thunu izvedeli, da vlada nikakor ne odstopi od svojega sklepa glede pazinske gimnazije in goriškega šolskega zaloga. Dobili so na uho, da je vladi vse jedno, ali so italijanski poslanci v opoziciji ali ne. Thun jim je povedal, da z enakopravnostjo ne pretirava in da je tudi nekaj slovenskih zahtev odklonil. Deputacija italijanskih državnih poslancev je grofu Thunu izročila memorandum italijanskih želj. V torek je prišla po odgovor. Thun je odgovoril, da memorandum še ni mogel prebrati, ker je pisan v italijanščini.

Iz Nemčije je policija iztirala zopet kakih 250 Slovanov, ki so delali v premogokopih pri Essenu. Večina iztirancev je Poljakov, mej njimi pa so tudi nekateri Slovenci, ki so prišli v Essen iz Köflacha in iz Trbovelj. Grof Thun je nedavno nemški vladi grozil, da povrne šilo za ognjilo. Sedaj bomo zopet jasno videli, da si mora grof Thun preganjanje Slovanov pustiti mirno dopasti, ker drugi tako hoté.

Bolgarija je dobila novo ministerstvo. Na mestu Stojlova je postal ministerski predsednik Grekov.

Francoski monarhisti so razvili živahno delovanje. Dreyfusova afera jim je dobro došlo sredstvo. Razna sleparstva v času r-publike pripravila so jim med narodom ugodna tla. Dreyfuss e tutti quanti utegnejo posaditi na francoski prestol cesarja. Po deželi, v Parizu in mej vojsko vre. Monarhistične stranke se ogrevajo za princa Viktorja Napoleona ter sestavljajo načrte, vreči sedanjo Dupujevo ministerstvo. V krizi bi bonapartisti, antisemitje, nacionalisti in vojaška stranka zavrgli ustavo ter poklicali imenovanega princa v Pariz. Zadnji čas vršilo se je v Parizu nekaj pomembnih demonstracij za cesarstvo.

Švedija in Norvegija sta dobili novega vladarja. Ker namreč švedski kralj Oskar II. zelo boleha in pojde za dalj časa na jug, poveril je prestolonaslednika princa Gustava začasno z vlado obeh držav.

Domače novice.

Osebna vest. Knezoškof dr. Jeglič je bil 30. t. m. v avdijenci pri cesarju.

Železniki in Kropa. „Slovenski List“ je prinesel v zadnji številki poročilce, da je železniško konsumno društvo pri letnem občnem zboru sklenilo, darovati vsako četrtletje 2 gld. za katoliško gimnazijo. „Narodov“ lažnik, katerega plačuje dr. Tavčar, je pa v „Slovenski Narod“ tako-le zapisal: „Slovenski List“ poroča, da ljudje v Železnikih z veliko vnemo plačujejo za katoliško gimnazijo in da najrajše plačajo kar za vseh 15 let skupaj“. Ta laž mu daje povod, da začne mahati po Železnikarjih in Kroparjih. Železnikarjem predbaciva, da v svojih prošnjah, ko prosijo podpore, ne govore resnice in da treba velike previdnosti pri njih presojanju. S tem dr. Tavčar Železnikarjem in Kroparjem očita par vreč krompirja, katerega so enkrat dobili od deželnega odbora, in pravi, da „kraj, kateri novi davek za katoliško gimnazijo tako malo občuti, da ga kar za 15 let naprej plača, ta gotovo ni vreden in ni potreben podpor“. Potem se začne „Narod“ zadirati v Kroparje, s kako unemo tamkaj plačujejo desetino. Na koncu dolgega članka kliče na pomoč o kr. vlado, naj vender, seveda s pomočjo žandarjev, ustavi to izsesavanje ljudstva za celih 15 let. — Kaj poreče na to lajanje v „Narodu“ sicer revno, a plemenito in za vse dobro navdušeno ljudstvo v Železnikih in Kropi, ne vemo. To pa vemo, da prebivalci onih trgov prav dobro poznajo meh in vedo, da je za ogenj treba, da kdo meh goni. Mogoče je, da bode „Narod“ napravil precej velik ogenj za škofovske zavode po vsem Slovenskem, ker tako dobro piše in goni meh. Železnikarji in Kroparji, ki pri vsi svoji revščini skrbje za krasne cerkve, in so tudi v požrtvovalnosti za družbo sv. Cirila in Metode v najlepši izgled premožnejšim občinam, so pač podobni ubogi vdovi, katero je Kristus pohvalil, da je dala v blag namen zadnji vinar, a vero imajo v dobrega Boga, ki vse po

zaslužnju plačuje, in vedo, da so ti vinarji dobro naloženi, v vodo pa vrženi oni, ki se dajo za slabe časnike, kakršen je „Slov. Narod“. Za „Narod“ plačana desetina napravlja ljudi revne na duši in na telesu. Sicer pa Železnikarji in Kroparji prav lahko poreko „Narodu“: „Ti se brigaj za blagor svojih luteranov in poganov, nas. Mi smo kristjani, pa pusti pri miru!“

„**Hudo leto**“ v Ljubljani in nemški „Schlauch“. Načelnik ljubljanskih gasilcev „Feuer-General“ Doberlet je te dni sklical na shod gasilce in jih pripravil za nemški komando. Prečital je „Slovenski List“ in se grozno jezil, da smo zahtevali v slovenski Ljubljani pri gasilnem društvu slovensko poveljevanje. Nato je napravil neki volilni poskus za komando, da bi vjel tiste uboge delavce, gasilce, ki bi se izrekli za slovenščino, in jih ovadil njihovim delodajalcem Samassi, Drelseju itd. Doberlet, ki je v Zagrebu enkrat kvasil, da je Hrvatom brat in dober Slovenec, misli, da je s tem rešil čast ljubljanske nemškutarije. A mož se utegne zmotiti. Slovencev še ni pokopal pri Sv. Krištofu, marveč bodo še-le oživel po njegovi predrznosti. Sram bi moralo biti mestne svetovalce, ako bi za nemškutarijo odpirali „Mestni Dom“, ki stane Ljubljancane 120.000 gld. Že tega Slovenci ne morejo trpeti, da gasilce vadi nemške komande za 1000 letnih gld. človek, ki ne zna slovenski. Ako bo zmagal Doberlet, da mora pri tem ostati, naj izstopijo iz nemškutarke zveze vsa slovenska gasilna društva v deželi, Sramoto z nemško komando hoče posebno letos Doberlet napraviti Ljubljani, ko pridejo tuji gasilci. To bi bilo za slovensko Ljubljano „hudo leto“. Doberlet naj nikar ne misli, da Ljubljancani niso na vrhu života tiste glave, ki rasejo v njegovi nemški domovini — na trnovskih zelnikih.

Glas iz krogov ljubljanskih ognjegascev. Prav ste zadnjič povedali v „Slov. Listu“. Gotovi gospodje hočeje rešiti nemški komando vsaj za prihodnjo ognjegasno slavnost v Ljubljani. Poslušujeje se puhlih izgovorov, da se slovenskega poveljevanja ne more naučiti v tako kratkem času. Veljaven bi bil ta izgovor, ko bi se moralo spoznavati še le posameznosti na orodjih, ker pa te že poznamo, se bomo pač tudi za to potrebnih slovenskih izrazov hitro naučili. Kdor drugače trdi, nam očita skrajno zabitost! Če so pa res že nekateri tako trdih glav, naj se do slavnosti upeljejo vsaj najnavadnejši slovenski izrazi, kakor „Desno kreni“ itd. To se nam lahko ugodi, da se ne bodo na slavnosti smejali tuji gostje ljubljanski nemškutariji. Sramota je, da so zadnjič na shodu ustali za nemški komando celo taki, ki niti najnavadnejših nemških izrazov ne razumejo!

Po nemški so ogenj iskali v četrtek zjutraj po Ljubljani ljubljanski ognjegasci. Prigodilo se jim je že parkrat, da jih nemška komanda ni privedla na pravo mesto. Koučno so ogenj vender dobili. Gorelo je v novi vladni palači na Tržaški cesti. V dvorani je okolu 5000 gld. škode.

Knezoškofova gimnazija v Ljubljani. Knezoškof dr. Jeglič je pozval hrvatskega stavbarja Vancaša, da izdela načrte za nova poslopja. Gosp. Vancaš bode prišel v Ljubljano ogledat si stavbeni prostor, potem bode pa šel ogledat si primerne stavbe v druga mesta.

Slovenci na svetovni razstavi v Parizu. Pripravljalni odbor za skupni obisk Slovencev na svetovni pariški razstavi l. 1900. je izdal poziv, v katerem vabi na mnogobrojno udeležbo. V odboru so gospodje predsednik: Ivan Hribar, župan, dež. poslanec, itd. Podpredsednik: Ivan Murnik, cesarski svetnik, deželni odbornik, itd. Tajnik: Ivan Sušnik, kanonik-dekan. Blagajnik: Ivan Plantan, c. kr. notar, občinski svetnik, itd. Odbornik: dr. Valentin Krisper, odvetnik, občinski svetnik itd. Kdor bi se torej hotel udeležiti skupnega izleta Slovencev na pariško svetovno razstavo, naj se blagovoli oglasiti pri pripravljalnega odbora tajniku, g. kanoniku Sušniku; denarne pošiljatve pa naj se naslovljajo na blagajnika gosp. c. kr. notarja Ivana Plantana. Pogoji: Cena za vožnjo tje in nazaj z vsemi potrebščinami na poti in v Parizu znaša, ako se tekom l. 1899. vplača, 250 gld., leta 1900 pa 260 gld. Vplačuje se lahko v mesečnih obrokih

po 15 gld., v četrtletnih obrokih po 45 gld., v poluletnih po 90 gld., ali pa tudi vsa svota naenkrat. Čas potovanja določil se bo pozneje, posebno, ako bi nameravali Slovenci korporativno v imenu slovenskega naroda nastopiti in obiskati razstavo. Vse popotovanje ima trajati približno štiri tedne. Popotovalo se bode kolikor mogoče po dnevu, da bode potovalcem mogoče ogledati si tudi druge kraje in mesta, skozi katere se bode popotovalo. Vsakateremu udeležencu se izroči brezplačno načrt pariškega mesta in razstave s programom popotovanja. Za potrebno hrano, prenočišča, voditelje, sploh za vse, kar se na potu potrebuje, skrbi odbor. Stroškov mej potjo nimajo udeleženci nikakih, razun ako si hoče kdo sam svojevoljno kaj kupiti. V Parizu: Udeležencem se odkažejo v hotelih stanovanja, in sicer kolikor mogoče vsakateremu lastna soba; le družinam si dajo skupne sobe. Zajutrek, kosilo in večerja so skupni. Udeleženci si ogledajo v v manjših skupinah in pod vodstvom večjih voditeljev najzanimivejše predmete, galerije, muzeje, itd. v mestu in razstavi. Nikdo ni navezan na družbo; vsakdo se lahko, ako mu je drago, od nje oddalji. Na željo udeležencev se bode ogledala tudi mestna okolica. Nadejamo se, da se mnogo Slovencev ogleda svetovno razstavo v Parizu, ki bode podajala vse, kar je človeški um v zadnjem stoletju novega znašel, ob enem pa se približno seznanimo s Slovanom simpatičnim narodom francoskim.

Nov podpornik škofovskih zavodov. Novomeški dopisnik se jezi v „Slovenskem Narodu“, da ondi umrli kanonik Frank ni zapustil svojega premoženja škofovskim zavodom, ampak cerkvam, in trdi, da bodo to bridko čutili kmetje, ki — vzdržujejo cerkve! — Da se razbremene kmetje, bi bilo prav, ko bi ta njih prijatelj sebi in svojemu ljubljanskemu pobratimu svetoval, da dasta za škofovske zavode tisočake, katere sta pograbila po „črnih bircih“. V jusu sta se namreč učila: „Res clamat ad dominum!“

Na razvalinah. „Slov. Narod“ je silno vabil narodne rodbine ljubljanske na venček ljubljanske Čitalnice. Zato je bil pa tudi venček sijajno obiskan. Plesalo je 7 dam in 9 gospodov. Tako daleč je privedla „elita“! Sedaj v ljubljanski Čitalnici bere na dan časopise 10 tipov, igra pa 12 gospodov.

Slovensko gledališče. V nedeljo so igrali narodno igro „Revček Andrejček“. Predstava je bila prav slaba, medla, zaspana. Videlo se je igralcem, da le igrajo, ker morajo. Temu se ne čudim. Repertoarja sploh nimajo. Danes ne vedo, kaj bi igrali jutri. In potem se naj igralci v par dneh naučijo svojih ulog in igrajo zaočkroženo! „Revčka Andrejčka“ so igrali v onih časih, o katerih sedaj pišejo, da so takrat vladale na našem odru neznosne razmere, vprav nedosegljivo! Prijatelji slovenskega gledališča se gotovo še prav dobro spominjajo onih časov. Tiste izborne moči pa, katere so neobhodno potrebne umetniškemu razvoju slovenskega gledališča, zginile so žalibog z našega odra zbog tega, ker so si naši nezmotljivi dramaturgi in naša gledališka elita vtepli v glavo, da so le na kvar slovenskemu gledališču. In gospoda je v tem oziru ostala dosledna do današnjega dne. Prvi slovenski igralec I. Borštnik, „za celo pravi Bogom na dareni umjetnik“, ponudil se je že parkrat intendantci v gostovanje — a njega nočejo!

m.

V Ljubljano je skočil na Selu v četrtek krojač Jerina iz Ljubljane, stanujoč v Florjanskih ulicah. Skočil je v vodo trikrat, dvakrat se je skesal, tretjič so ga pa ljudje potegnili iz vode. Še živega so prepeljali domov, a včeraj je umrl.

Povsod nemškutarija. Piše se nam: Nedavno sem bil v vipavski dolini v Št. Vidu. Človek bi mislil, da si med samimi Slovenci — ali kaj zagledaš, poštni pečat ima napis: „St. Veit ob Wippach“. Torej niti dvojezičnega ne! — Ptujski poštni uradniki so vedno bolj „kunštni“. Pismo, poslano in določno napisano v sv. Križu, Primorsko, iščejo na Vrhniki — Oberlaibach. Vse, kar se slovenskih naslovov tiče, mora „vandrat“ po pameti teh nemških uradnikov — na Kranjsko,

kajti tam še stanujeje Slovenci. Res žalostno! No Vam pa, kakor vem, se baje tudi v Ljubljani preveč vriva nemščina. Rad bi vedel, zakaj imate še vedno samonemške pobotnice za donšanje časopisov na dom. Zakaj ljubljanski Slovenci take pobotnice podpisujejo?

V Kropi je nekdo, ki ima lulo okrašeno s frankfurtarico. Na njegovi hiši se blišči edini nemški napis v slovenski Kropi. Kje je tu zavodnost? Ali je treba frankfurtarice in nemških napisov, če se komaj za silo nemški čeblja? Je pač treba precej pameti, da se pluje v lastno skledo. Svoji k svojim! naj velja tudi v Kropi napram vsem nepoboljšljivcem!

Mariborski, Turnarji so si tudi ustanovili novo nemškonacionalno telovadno društvo. Nemce posnemajo pridno Slovenci, ki si skoraj skočijo v lase, če kdo trdi, da naj telovadba ne služi političnim strankam.

Shod v Solkanu bode jutri. Razgovor bode o obrtnem združevanju s posebnim ozirom na novoustanovljeno krojaško zadrugo v Gorici.

Dr. Graziakio Luzzatto, najzagrizenejši goriški Lahon, kateremu pošilja slovenske stranke slovenski tolminski notar g. Kotnik, se bode baje dal krstiti, kakor govorijo po Gorici. „Primorski List“ pravi, da bi Luzzatto rad kandidiral v deželni zbor, a goriški „kaprijoni“ se še pomišljajo s pristnim Židom stopiti pred goriške volilce.

Rojak, ki nam dela čast, je arhitekt g. Makso Fabiani na Dunaju, rojen v Kobdilju na Krasu Trg pred Karlovo cerkvijo na Dunaju hočejo, kar najbolj umetno preobraziti. Za načrte izdelanja fasad na tem trgu je v to postavljen odbor razpisal darila. Načrtov je bilo na to predloženih mnogo, ali izmed vseh je bil najboljši načrt g. Maksa Fabianija, kateremu je pripadlo prvo darilo 2500 gld. Omenjeni naš rojak je bil izdelal tudi paviljon komisije za regulovanje Dunava, komisije za prometne svrhe in razširjanja mesta lani za jubilejno razstavo na Dunaju. G. Makso Fabiani je znan tudi radi načrta o preobrazbi Ljubljane iz za časa zadnjega potresa.

Društva.

Predpustno veselico priredi „Slovenska krščankosocijalna zveza“ v Ljubljani 12. t. m. ob 1/2 7. uri zvečer v veliki dvorani „Katoliškega Doma“. Sodeluje pevsko društvo „Zvon“. Društveni tamburaški zbor nastopi z nekaterimi novimi točkami. Poleg raznih prizorov, predstavljalji se bode: izvorna Ogrinčeva igra v 1 dejanju „Kje je meja“ in izborna šaloigra v 2 dejanjih iz starih nemškutarskih časov „Župan“, spisal Miroslav Vilhar. Izmed prizorov omenjamo „Slovenija in njena hčerka Slovenka“ in „Deček in senica“.

Prater v ljubljanskem Tivoli. Ta zanimiva prireditvev „Slavčeva“ se bode vršila jutri v „Narodnem Domu“. „Slavcu“ gotovo ne bode v „Praterju“ nedostajalo gostov.

Poštni ples Krajna skupina „Ljubljana“ državnega društva poštnih in brzojavnih uslužbencev avstrijskih priredi v sredo dne 8. februvarja t. l., zvečer ob 8. uri, na starem strelišču ples, združen s šaljivo pošto in šaljivim telefonom. Svirala bode vojaška godba. Čisti dohodek namenjen je udovam in sirotam umrlih udov. Maske nimajo pristopa. Vstopnina za osebo 70 kr., rodbinske vstopnice za 3 osebe 1 gld. Vstop je dovoljen le po izkazu vabila.

Planinski večer bode 8. t. m. v tukajšnjem „Narodnem Domu“. Predaval bode gosp. profesor Laharnar: „Izlet v južnotirolske Dolomite“ in gosp. profesor Orožen o „Vodnikovem Vršacu“. S posebne naklonjenosti sodeluje kvartet „Ilirija“.

„Slovenska krščankosocijalna zveza“ v Ljubljani je imela svoj občni zbor pretekli četrtek ob 1/2 10. uri dopoludne v „Katol. Domu“. Ker smo tekom leta o vsaki „Zvezini“ prireditvi posebej poročali, omenjamo le, da so bili izvoljeni v odbor: predsednikom Ivan Kregar, podpredsednikom Fr. Ziller, tajnikom Ivan Štefè, tajnikovim namestnikom Jož Gostinčar, knjižničarjem R. Moškerc, njegovim namestnikom J. Pipp-

blagajnikom I. Sedmak, njegovim namestnikom Mittermajer in odbornikom: Luka Smolnikar, Karol Pollak, Karlič, dr. Debevec, namestnikom Žnidarjič, Fabijan, Trefalt, Finžgar. Revizorjem Avšič, Mervic, Rakovec. Občni zbor si je za zavetnika krščankosocijalne organizacije izbral sv. Mihaela. Prvim častnim članom je bil jednoglasno izvoljen veliki društveni dobrotnik g. Karol Pollak. Radostno se je vsprejelo naznanilo, da se oživljenje „Ljudske knjižnice“ bliža uresničenju. Večje število knjig so blagovolili poslati slavna društva: „Slov. Matica“, „Družba sv. Mohorja“, „Družba sv. Cirila in Metoda“, dalje knjigar g. J. Giontini, „Katoliška Bukvarna“, Dr. V. Gregorič, Iv. Babnik, Dr. Val. Foerster, uredništvo „Sloven. Lista“, drž. posl. Iv. Vencajz; poleg teh pa so poslali še manjše doneske razni dobrotniki. Želeli je, da bi odbor dobil še mnogo darov, da se skoro more otvoriti prepotrebna „Ljudska knjižnica“. Povdarjala se je potreba dobiti skupno stanovanje vseh kršč. socijalnih društev v Ljubljani.

Krščankosocijalno železničarsko društvo v Ljubljani je na svojem občnem zboru dne 2. februvarja izvolilo ta le odbor: novim predsednikom nadsprevodnika gosp. J. Milavca; njegovim namestnikom g. Finžgarja; tajnikom Rudolfa Mervica, namestnikom A. Pipa; blagajnikom J. Kraliča; namestnikom J. Pipa; V odboru so še: Jos. Fortuna; Jos. Oražen; Fr. Kožar; Jak. Kokovšek; Fr. Sluga; Jan Sluga; Janez Ažnoh; Al. Wisiak; Jos. Rupar; Edvard Jeraj. V nadzorovalnem odseku sta: Avgust Loos; Josip Barl. Društvo je priredilo 12 shodov ter imelo dohodkov 875 gld. 50 kr., stroškov pa 817 gld. 13 kr. Na občnem zboru se je razgovarjalo o raznih potrebnih korakih v dosego zboljšanja materijelnega stanja železničarjev ter je v razgovor posegel tudi drž. posl. dr. Krek.

Slovensko delavsko stavbinsko društvo je imelo v nedeljo dne 29. januarja t. l. svoj prvi redni občni zbor. Predsednik č. g. dr. Ivan Janežič je otvoril zborovanje s kratkim poročilom društvenega delovanja v pretečenem letu. Nato ste sledili poročili tajnikovo in blagajnikovo. Iz blagajnikovega poročila posnamemo, da je imelo društvo 15.296 gld. 35 kr. prometa. Postavilo je devet hišic na Groblji v v Štefanji vasi. V ravnateljstvo sta bila po žrebu izstopivša člana gg. dr. Janežič in Ziller zopet voljena. Kot kontrolorja sta bila izvoljena gg. dr. Žitnik in Jos. Sedmak. Kot pregledovalci računov pa sledeči gospodje: J. Podržaj, A. Avšič in J. Komar. V razsodišču so: gg. dr. Jan Ev. Krek, Ivan Rakovec, J. Marinko, A. Luknar in J. Oblak. Odbor pa se je sestavil takole: predsednik č. g. dr. J. Janežič, namestnik J. Gostinčar, tajnik A. Jean, blagajnik Fr. Ziller. Društvo si je preskrbelo zopet nov prostor na katerem bode postavilo 31 hiš. Želeti je, da bi to društvo, ki ima blagi namen preskrbovati delavcem lastna bivališča dobilo med občinstvom malo več podpore.

Slovensko katoliško delavsko pevsko društvo „Zvon“ sklicuje svoj letni redni občni zbor na dan 19. februvarja t. l. dopoludne ob 9. uri v društvene prostore pred škofijo št. 14. I nadstropje.

V tržaški okolici so že 4 vzajemno podporni društva za zavarovanje goveje živine, namreč v Bazovici, v Sv. Križu, v Lonjerju, na Opčinah; snuje se tudi na Proseku. Take zavarovalnice se tudi po Goriškem in drugod snujejo. Tudi v Novem mestu snujejo tako društvo. Vsem Slovincem priporočamo snovanje takih zavarovalnic, ki naj bodo ali društva, ali zadruge. „Slov. zadruga“ priporoča, da se ustanove kot zadruge, ker vtegnejo imeti potem daljši in sigurnejši obstanek.

Za „Našo Stražo“ nam je poslal č. g. Ivan Krst. Trpin, beneficijat v Šmartnem pri Litiji udnino naslednjih gg.: Iv. Lavrenčič, dekan v Šmartnem pri Litiji kot ustanovnik 1 obrok 5 gld.; Iv. Krst. Trpin, beneficijat v Šmartnem 1 gld.; Zmagoslav Köchler, kapelan v Šmartnem 1 gld.; Matija Avsec, župnik v Hotiču 50 kr.; Mihael Sajè, župnik v Štangi 1 gld. 50 kr.; Martin Molek, župnik na Savi 50 kr.; Jernej Zupančič, duhov-

nik v Litiji 1 gld. 50 kr.; Dragotin Jaklič, župnik v Prežganji 1 gld.; Ivan Brezovar, duhovnik v pokoju 50 kr.; Ivan Bartel, nadučitelj v Šmartnem 50 kr.; Ignacij Zore, posestnik v Šmartnem 50 kr.; Alojzij Šusteršič, župan v Šmartnem 1 gld.

Za družbo sv. Cirila in Metoda so nam poslali: družba pri Kocijančiču 2 gld. 20 kr.; Mošenjski Mohorjani 2 gld.

„Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko“. Urejuje Anton Koblar. Letnik VIII., sešitek VI. Prišel je na svetlo jako zanimiv sešitek z nastopno vsebino: Dr. Fr. Kos: Iz zgodovine Jugoslovanov v šestem stoletju po Kr. A. Koblar: Čegav je Žumberk? Med malimi zapiski: Kresišča na Kranjskem l. 1613. Slovenščina v ljubljanski mestni hiši pred 200 leti. Starinske najdbe pod mestom Kranjem (s sliko). Slovstvo.

„Pravnikov“ večer bo v ponedeljek ob 8. uri v „Narodnem domu“, v pritlični sobi na levo. Razgovor bo „o pristopu k dražbenemu postopanju, če so že ustanovljeni dražbeni pogoji, a je na dotičnem zemljišči vknjiženo stvarno breme“, poročevalec: g. sodni tajnik I. Kavčnik. K obilni udeležbi vabi — odbor društva „Pravnika“.

Ples „Slov. trgovskega pevskega društva“ je, vsestransko sijajno uspel. Pri prvi četvorki je plesalo 72 parov. Šefi, ki so sicer smatrali za svojo dolžnost, pohajati na nemške trgovske ples, dremali so v precejšnji množini doma. Vsak po svoje!

Najnovejše vesti.

Dunaj, 3. februvarja. Izvrševalni odbor desnice je izdala včeraj to-le izjavo: „Poročila raznih listov o dogodkih v izvrševalnem odboru desnice niso deloma prava, deloma izmišljena, sosebno o proglasu izvrševalnega odseka permanentnim. Poročilo „Nove Preše“, o sodelovanju izvrševalnega odbora na ukrepih po § 14 je tako nezmiselno, da ne potrebuje popravka“.

„Slovanska krščanska narodna zveza“ je v parlamentarni komisiji desnice po poslancu Robiču izjavila, da bode kljub raznim neljubim presenečenjem podpirala desnico, in da upanja na izvršenje enakopravnosti ne izgubi. „Zveza“ se nadeja, da solidarnost slovanskih skupin prinese lepšo bodočnost.

Poljski klub v svoji izjavi povdarja, da je potreba ohraniti Avstriji konstitucijo in da je klub pripravljen posredovati pri sporazumljenju med narodi.

Nemške ljudske stranke državnozbornski klub je sklenil izjavo, katere fraze so uprav sramotne za odraščene ljudi. Izjava prisega, da bodo Nemci vstrajali v boju.

Sprava z Nemci. Na to odgovarjajo nemški listi: „Bodočnost Avstrije se mora ozirati na to, kar Nemci hoté“. Državni poslanec Pfersche je včeraj na nekem shodu dejal, da je vsaka sprava z Mladočehi nemogoča, ker Mladočehi ne bodo pustili pasti jezikovnih naredb.

V Pragi bode v ponedeljek zboroval izvrševalni odbor čeških drž. in dež. poslancev.

Baron Dipauli je postal, kakor se javlja, ces. tajni svetnik.

Deželni zbori. Kedaj da bodo sklicani deželni zbori, sedaj še ni gotovo, ker vlada še nima poročil o pripravljenem gradivu. Govori se, da se sklicujejo okolu Velike noči.

Dopolnilna volitev v deželni zbor goriški bode 27. t. m. v mestni hiši goriški. V Gorici govore, da bode kandidoval dr. Graziadio Luzzatto.

Repertoar slov. gledališča. Danes je benefica velezaslužnega kapelnika, g. H. Beniška, čegar jekleni vztrajnosti in delavnosti se je zahvaliti, da imamo toli izvrstno opero. Pela se se bo zadnjikrat opera „Aida“. — V torek, 7. t. m. se bo igrala prvič narodna igra s petjem „Rokovnjači“. Sodeluje moški in ženski operni zbor. — 10. t. m. se bode igrala prvič dunajska igra s petjem „Tri pare črevljev“.

Listnisa uredništva: Kropa: Prihodnjič: — Kanal: Obrnite se na g. J. C. Juvančiča, načelnika ognjegasnega društva v Šiški. Natančne podatke vam more dati tudi g. Trošt, učitelj na Igu.

Razne stvari.

Burš Biberle, ki je umoril češkega visokosolca Linharta je bil včeraj v Pragi obsojen na — tri mesece ostre ječe.

Bolgarska kneginja Marija Luiza je v torek dne 31. januarja umrla. Pred kratkim je porodila kneginja hčerko, kojoj bodo krstili na ime Nadežda. K boleznii se je pridružila influenza in se končala s smrtjo. Kneginja je bila blaga žena in zelo jo je bolelo, ko je dal nje neznačajni mož sina Borisa vsprejeti v pravoslavno cerkev.

Socijalni demokratje častilo Židov. Da so socijalni demokratje židovski klečepalci, to nam je znano, da pa ne bode kdo dvomil, naj ga potrjuje še sledeči dokaz. V Kolinu na Češkem so nedavno demonstrirali v prid Židom proti kristjanom. Glavni del demonstracije je obstajal iz neprestanega klicanja socijalnih demokratov: „Živeli židje“ in „Sramota kristjanom.“ Vedno jasneje se kaže, kam jadra židovska socijalna demokracija.

Slovanska drama. Velik uspeh doživlja v Petrogradu zgodovinska narodna ruska drama. A. H. Tolstoja „Car Teodor Ivanovič“. Igrali so jo že 50krat pred natlačeno polno hišo. — Hrvatski velenadarjeni dramatik Srgjan Tucić, jugoslovanski Ibsen, dovršil je novo dramo „Magda“.

Hrvatski umetniki in delavci. Umetniški paviljon v Zagrebu, kjer so hrvatski slikarji priredili krasno razstavo, obiskali bodo korporativno tudi hrvatski delavci. Po izložbi jih bodo vodili najodličnejši hrvatski umetniki. Pri nas se pa delavce še iz „Narodnega Doma“ meče.

Nedoslednost opozicije. Ker ogerska opozicija tako odločno pobija Banffijevo vlado in trdi da je nepostavna, morala bi dosledno od take vlade, ki nima idemnitete, zavrniti vsako izplačanje dijete. V soboto pa so uprav poslanci opozicije napravili na blagajno drž. zbora za dijete pravcati naskok. Tudi avstrijska opozicija je v tem podobna ogerski. Wolf prav rad vleče od avstrijske vlade mastne dijete.

V Brnu je včeraj umrl državni poslanec dr. Promber.

V zrak je zletelo v Hang Tčau skladišče za smodnik. Okolu 3000 oseb je mrtvih. Tri kilometre na okolu so vse vasi razdejane, prebivalci mrtvi.

Vseslovanska razstava v Petrogradu. V etnografskem oddelku moskovskega javnega muzeja v Petrogradu se je nedavno otvorila razstava vseslovanske hišne industrije. Izložene so narodne noše, prevese, preproge, robci, raznovrstna vezenja in drugo slično blago iz Češke, Moravske, Bolgarije, Srbije, Slovaške, Hrvatske, Poljske, Kranjske in Rusije. Večino teh predmetov je poslala gospa Zajer iz Prage.

Nad Kolumbovim grobom v stolni cerkvi v Sevili sezidala bode španjska vlada krasno kapelico.

Nadvojvodinja Štefanija povožena. Udova cesarjeviča Rudolfa nadvojvodinja Štefanija biva sedaj v Miramaru. V torek je kolesarila s svojo dvorno damo na cesti mej Barkovljami in Miramarom. Za njima so se pripodili trije mladi kolesarji iz Trsta. Dvorna dama se jim je umaknila nadvojvodinji Štefaniji pa tega ni bilo mogoče in jeden kolesar zaletel se je s tako silo v nadvojvodinjo, da je padla raz kolesa ter bila povožena. Kolo se ji je popolnoma zdrobilo. Zatrjuje se, da znatnih poškodb visoka kolesarica ni dobila. — Danes smo dobili vest, da je ta nesreča izmišljena.

Z Dunaja se nam poroča, da je nagloma umrl dvorni svetnik in profesor na ondodni tehniki g. Rupert Böck. Predaval je „tehnično mehaniko in teoretično strojeslovje“. Akoravno bolehen je vestno izpolnjeval svoj posel ter izvrstno predaval.

Novi Dijogen. Poročali smo, da je umrl v Gorici pred kratkim notar dr. Mir. Della Bona previden s sv. zakramenti za umirajoče. Star je bil 82 let. Delal je do zadnjega. Znan je bil tudi Slovencem. Menda od starega grškega čudaka Dijogena, ki je prebival v sodu, ni več videl svet takega moža. Notar Della Bona je

bil sedanji Dijogen. Denar mu je bil toliko vreden kakor — nič. V nekaki kleti je imel pisarnico, kuhinjo in spalnico — vse. Postelje ni imel, naslonjač mu je bil po dnevu stol, po noči postelja. Malo pred smrtjo so hoteli mu kupiti posteljo; a ni je hotel. Družbo so mu delale podgane, katere so za pečjo glodale ostanke večerje, katero si je sam šel kupovat. Srajca mu je morala že skoraj pasti iz života. Govori se, da je imel vedno košček krede, da je pobelil spredaj srajco, ko je bila umazana. O spodnjih hlačah in nogavicah niti govora. Ko so mu prodali na dražbi hišo in zadnjo podobo raz steno, je on mirnodušno pri dražbi sam pisal zapisnik. In ta mož je delal noč in dan in veliko zaslužil. Delo njegovo je bilo dobro, vestno. Zase ni nič porabil; kam je tedaj vse izginilo? Bil je v družinski zvezi z največjimi bogatini Dottori. Ti so mu tudi oskrbeli pogreb. Tako je izginila iz človeške družbe ta čudna prikazen — drugi Dijogen.

Leto 1900 bode sv. oče proglasil za sveto leto. Sveto leto bode trajalo od Božiča 1899 do Božiča 1900. Zadnje sveto leto je bilo l. 1875.

Lek proti nervoznosti. V novejšem času priporočajo pariški zdravniki nervoznim ljudem več dni ležati v postelji. Dr. Manqui, upravitelj zavoda sv. Ane za umobolne, je prvi začel uporabljati to sredstvo. Neki general, kateri je postal vsled Dreyfusove afere skrajno nervozen, je ležal štiri tedne v postelji ter ozdravel popolnoma. V postelji je smel čitati, pisati, sploh vse možno delati. Za nervozne dame, katere se zdravijo na ta način, se že delajo v Parizu posebne vrste obleke.

Najvišja hiša na svetu. V Novem Jorku v Ameriki je hiša, ki ima 27 nadstropij in 117 m višine. To je najvišja hiša na svetu. V njej je 950 pisarn. Po dnevu prihaja v hišo do 25 tisoč ljudi, večinoma delavci. Po noči je hiša skoro prazna in le nekoliko ljudi ostane v posameznih nadstropjih na straži.

Les v Egiptu. Iz slovenskih dežel gre mnogo lesa v Egipt, kjer se rabi za stavbe, ker ondi ne raste rado kaj družega kot palme. Neki Anglež je pa pri Kajru zasadil gozdič z drevesci, katere je dobil iz Indije in Avstralije. Poskus se mu je obnesel in vlada namerava Egipt nekoliko pogozditi. Egipčani bi le še potrebovali, ko bi jim kak Anglež naredil, da bi večkrat deževalo, ker je v Zgornjem Egiptu dež jako redka prikazen.

Nesreča na železnici. Predvčerajšnjim zvečer je pred Weinzettel tunelom na Semeringu ob 11. uri zvečer trčil brzovlak ob tovorni vlak. Zdrobilo se je več voz tovornega vlaka in ustavil se je promet. Nekaj potovalcev je poškodovanih, a ne nevarno. Brzovlak je imel 3 ure zamude. Pravijo, da je južna železnica preveč preobložila tovorni vlak. Poleg tega je tudi velik sneg kriv, da je tovorni vlak počasneje vozil, nego navadno. Mej potniki je bil tudi slovenski državni poslanec Vencajz, ki se pa ni nič poškodoval.

„Stara mamica še meni!“ je geslo letošnje Kathreinerjeve slike. Ta tvrdka, ki je danes znana po vsem svetu, nam podaja že celo vrsto let za novo leto novo plakatno sliko, ki je vedno bolj dražestno in prikupljivo sestavljena. Občinstvo jo vselej težko pričakuje in je ob enem tako prijetno iznenadeno, da proti koncu leta že po prodajalnicah poprašuje: „Kaj nam pa prinese Kathreiner za novo leto?“ Vprašanje je pač opravičeno, kajti vedno težje je podajati kaj novega in izvirnega za priporočanje Kathreiner-Kneippove sladne kave. In vendar se to omenjeni tvrdki vedno posreči. Letošnja slika z imenovanim geslom nam kaže prijazno se smehljajočo mamico, ki je ravno prav zadovoljno sedla k popoldanski kavi, ko prihiti viharno mali vnuk, najbrže z vrta, rudečim jabolkom v žepu, in zahteva s prav zapeljivim smehljanjem istotako svojo porcijo kave: „Stara mamica še meni!“ Pogled stare mamice, dobrovoljni, prijazni izraz na častljivem obličju kaže notranji čut in razumnost gotovo odličnega umetnika, ki je zvršil to prikupljivo podobo, katera je jako obogatila našo „cestno galerijo slik“, in katera ob enem najbolj priporoča stvar samo, Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.

Dovtipni vojni minister. Švedski vojni minister general Rappe je prišel nedavno v ministerski svet v paradni uniformi švedskega generala, ali na glavo si je namestu vojaškega pokrivala nataknil cilindar. Umevno je, da je minister izzval občni smeh. Minister je hotel briti norce nad vseobčim razoroženjem. Za to neslano šalo ga je kralj kaznoval s tridnevni zaporom.

Krščanski socializem, ali socialna demokracija?

III.

Krivo je mnenje, da se ne nahajamo v dobi socializma. Obsirna socialistiška literatura in pa praktično uvajanje različnih socialnih zahtev v zakonodajstvu so priče, da že tičimo v dobi socializma. Le v dobi smo, ko se liberalni princip še bojuje proti zmagoviti socialni ideji. Dolga je že ta doba boja, traja že celo stoletje, ali ako Bog da, bodoče stoletje pričnemo na grobu premaganega liberalnega gospodarskega načela. Naglašamo pa: različni priznavalci socializma nočejo sami sebe priznavati za socialiste, ker je radikalni komunistički socializem socialne demokracije spraval ime socializem ob kredit. Tu treba jasnosti: ni treba biti socialnim demokratom, ni treba biti priznavalcem načela, da je sedanji družabni red strmoglaviti, a na njega mesto postaviti nekaj, česar še sami veljaki socialne demokracije ne vedó. Socialist je že oni, ki dela na političnem in gospodarskem polju na to, da pridejo brezpravne mase do glasu in da se njihovo gospodarsko položnje izboljša. Kdor dela v tej smeri odkritosrčno iz prepričanja in ne iz strahu pred brezpravnimi sloji, ta je istinit socialist.

Poskusimo sedaj opredeliti nekatere glavne struje socializma. Najprej treba razdeliti v dva glavna tabora. Prvi in najglasnejši in teroristiški je tabor onih socialistov, ki hoče strmoglaviti sedanji družabni red, ki ne priznava historijske države v nikaki obliki, ki stremi za neko megleno socialistiško družbo, ki ne pozna nikake podrejenosti, nobene avtoritete, ki pozna le enakovredne sodruge. Teoretični princip enakosti do zadnjih konsekvenc je njega vodilo. Kakšen je ta socialnodemokratski princip v praksi, pokazali bomo pozneje. Tu pa že naglašamo, da je neizvedljiv in tudi popolnoma nepotreben za dosego blagostanja, sreče in napredka občne človeške družbe.

Tabor socialne demokracije zastopa po svoji teoriji revolucionaren, proti sedanji družabni uredbi iz principa naperjen socializem. Proti temu socializmu morajo voditi duševni boj vsi priznavalci onih socialistiških struj, čijih teorija ni naperjena proti historični državi kot taki. Da bode konec boja poraz socialne demokracije, o tem ni dvoma, ako ni usojeno človeštvu, da izgine s površja zemlje v socialnodemokratskem kaosu.

Drugi tabor socialistov, ki priznava sedanjo historično državo in stremi za uvedenjem reform v obstoječem družabnem redu, je razdeljen v več vrst, imenujmo le glavne: socialni reformarji, državni socialisti in krščanski socialisti.

Socialna reforma. Oni politiki, ki teže za tem, da se socialne napake, ki pritisakajo gospodarsko, na te ali one sloje, da se te družabne napake z vzajemnim delom državnega organizma in družbe ublažijo in sčasoma odpravijo; te socialne politike nazivljajo socialne reformarje. Mnogo pristašev te socialne reforme se še drži prah liberalnega gospodarskega načela, še več izmed njih pa je že odločnih socialistov. Naravno, ker smo v prehodni dobi od liberalnega gospodarskega načela k socialistiškemu.

Na poti takozvane zmerne socialne reforme nahajajo se več ali manj vse kulturne države. „Der Noth gehorchend, gehorchend nicht dem eignen Triebe“, kakor pravi nemški pesnik, podali so se na pot zmerne socialne reforme celo gospodarski menšestri in naj se že zovejo liberalci ali konservativci. Bodimo objektivni in odkriti posedovalci veleindustrije, veletrgovine,

velikih latifundij, tedaj velekapital z jedno besedo ni in ne more biti prijatelj socialne reforme in naj si je ta zmerna ali radikalna, ker socialna reforma reže v njihovo meso. Mogoče so pač izjeme, ker iz vrst zgornjih deset tisoč imamo celo znamenite socialistiške literate in pristaše socializma, a so le izjeme.

Državne uprave so na potu zmerne socialne reforme: Delavsko zavarovanje, zavarovalnice za starost in onemoglost, poddržavljanje različnih podjetij, vse to so čini v smislu socializma. Premagan je tisti čas, ko se je naglašalo, da je države naloga le, da štiti državljane proti napadom od zunaj, da štiti pravico posameznika in da skrbi za kulturne interese. Sedaj se zahteva od države več. Ona ima štiti gospodarsko slaberega pred izkoriščevanjem gospodarstvom močnih, z jedno besedo: ona ima voditi in urediti državni organizem tako, da bode v korist in blagor vseh državo tvorečih gospodarskih slojev. Gospodarsko blagostanje državljanov je jeden glavnih temeljev sreče in napredka človeške družbe in je le logično, ako se zahteva od državne uprave, da v prvi vrsti skrbi za gospodarski dobrobit državo tvorečih slojev. Da se pa činitelji javne uprave v državi zavedajo svoje naloge in svojih dolžnostij napram skupni družbi v državi, in ne samo nekaterih stanov, zato je pa treba, da izvrševalni organi javne uprave, kakor so vrhovno ministerstvo in vladni organi v občeh, nadalje deželni odbori in občinski glavarji, da imajo na strani take legislativne, oziroma posvetovalne organe, ki so izšli iz proste volitve vseh državo tvorečih slojev. Kako naj se poskrbi, da se ne zaduši pri volitvah glas tega ali onega važnega sloja, je sekundarno vprašanje, o čemur tu razpravljati ni na mestu. Tu izrekamo le postulat, katerega narekuje zdrava pamet.

Presajanje dreves.

Kdaj je ugodni čas za presajanje dreves? — To vprašanje se je že velikokrat pretresavalo in še vedno ni rešeno. Eni so mnenja, da je najbolje jeseni, drugi, da po zimi, in tretji, spomladi. Nobeden ni ravno napačnega mnenja, vsi imajo po svoje prav, vendar najboljši čas za presajanje je pozno jeseni, ko drevo neha rasti ali prav zgodaj spomladi, predno začne drevje odganjati. V gorkejših krajih les poprej dobro dozori, kakor v mrzlejših, in je bolje, ako se presaja jeseni, ker v teh krajih drevo prične spomladi tudi poprej poganjati. Sicer se lahko povsod presadijo že jeseni, vendar se morajo drevesa v mrzlejšem podnebnju, kjer so hude zime, jako zasuti, da korenine ne pozebejo, ker pri pravilnem sajenju pridejo iste jako plitvo v zemljo.

Po zimi se drevesa navadno ne presajajo in sicer iz sledečih vzrokov: 1.) Zemlja je, kolikor toliko zmrznjena, in če se niso izkopale jame že popred, je seveda kopanje teh sedaj otežkočeno. 2.) Iz pod 1.) navedenega vzroka je tudi otežkočeno izkopavanje dreves iz drevesnice, in če so bila ista že jeseni izkopana ter kje v zavetju shranjena in se jih sedaj odgrebe, je nevarnost, da če je le količkaj mrzlo (dovolj + 2° C) in če še piha kaj vetra ter se korenine tem vplivom razpostavijo, da iste zamrznejo. Seveda ne zamrznejo vse korenine, pač pa najglavniše, to so koreninski laski, ki so mlademu drevesčku najpoglavitejši hranilni organi. Če torej samo ti zamrznejo, ne more pričeti drevesce pravilno poganjati, dokler se drugi ne napravijo. 3.) Na korenine pride, osobito pri nepazljivem in površnem presajanju, zmrznjena zemlja, ki se spomladi dolgo ne ogreje, vsled tega tudi drevje pozneje odganjati prične. Po zimi naj se torej na vsak način to delo opusti, osobito v mrzlih krajih.

Zakaj naj se pa presaja pozno jeseni, odnosno prav zgodaj spomladi? Pozno jeseni se presaja radi tega, ker moramo počakati, da listje odpade vsaj deloma, ali da vsaj porujavi, kar je znamenje, da je les skoraj popolnoma dozorel. Ako se izkoplje drevo, ko listje še ni izpremenilo svoje barve, ni les vsaj polovico dozorel, raste torej še, in posledica je,

da tako drevo lažje pozebe in tudi šibkeje raste, ker z odstranjenjem listov se je zavrglo mnogo hrane, ki bi drugače prešla v veje.

Listje je namreč pri drevesu, kakor tudi pri vsaki rastlini, to, kar je pri človeku želodec. V listih se namreč pretvarja vsa hrana, katero jim dovažajo korenine in koje vsrkajo sami iz zraka. Če so torej listi rastline bolni, hira cela rastlina. Ako se torej puste listi toliko časa na drevesu, da sami odpadejo, preide vsa hrana v les, in popki pod dotičnim listom se navžijejo te hrane ter ženo naslednje leto krepkeje.

Zgodaj spomladi se presaja pa radi tega, ker so skušnje pokazale, da drevo prične napravljati koreninice mnogo pred, predno se pričnejo listi razvijati. Ako bi sadili pozno spomladi, ko je zemlja že segreta, bi pričelo drevesce kmalu poganjati, ne bi pa dobivalo potrebne hrane za razvoj, ker se koreninice še niso razvile, in posledica bi bila, da bi drevesce koj v začetku hiralo ali celo vsahnilo, ako bi namreč novi listi in poganjki porabili vse rezervne snovi, predno bi dobili novih iz zemlje. Ta nepravilna bi seveda izostala, ako bi bilo drevesce vsajeno v takem času, da bi moglo donášati listom hrano, kakor hitro bi jo ti potrebovali; s tem bi se funkcijoniranje ne motilo, in drevesce bi se gotovo prijelo ter rastlo kot bi ne bilo presajeno.

Nadaljna prednost spomladanskega presajanja je tudi ta, da se zemlja, ako so se jame že pred zimo izkopale, kar je jako pravilno in priporočljivo, po zimi premrzne, napoji z vlago in postane bolj rahla. V tako premrzneni zemlji, se drevesa lažje ukoreninijo in bujnejše rastejo.

Kako se pravilno presaja? Utegnilo bi katerega č. gg. čitateljev zanimati, ako jih opozorimo na nekatere prednosti in napake, ki se vršijo že pri presajanju dreves in pozneje pri nadaljnem ravnanju z njimi. Piše se in govori veliko o tem povsod, a žal, še vedno se glede tega mnogo greši in večkrat se pripeti, da oni, ki kaj ve, za se obdrži, nevedno ljudstvo pa se le starih načel drži in tako seveda samo škodo trpi.

Kako se pravilno presaja? Nekaj mesecev ali vsaj nekaj tednov pred sajenjem se izkopljejo po 60—70 cm globoke in po 70—100 cm široke jame, kar se ravna po zemlji; čim revnejša, čim slabša je zemlja, tem večje morajo biti jame, v katere se mora potem navoziti tudi boljše prsti. Za hruške morajo biti jame globočje, nego za jabolka, ker prva sega s svojimi koreninami globoko, dočim jih širijo jabolko, češplja, orehi i. dr. bolj blizu površja. Pri kopanju se meče zgornja boljša prst na eno, spodnja mrtva pa na drugo stran, da se ne pomešata, ker pri sajenju se nameče potem pod in na korenine zgornjo prst, na vrh te pa spodnjo. Če pa primanjkuje dobre rahle prsti, nadomestiti jo je treba z vrtno.

Predno se sploh prične metati prst v jamo, se zabije na sredo jame raven, kaka 2 metra visok kol, na katerega se potem drevo pritrdi, da ga veter ne zmaje, in da ravno raste. Drevescu se skrajšajo nekoliko glavne korenine in vse pokvarjene odstranijo. Na to se nameče nekoliko gori navedene prsti, na to postavi drevesce, nameče na korenine spet dobre prsti, se strese drevesce, da se prst vleže med koreninice, pritisne z ного in potem zasuje jama do vrha. Paziti pa se mora, da drevo ne pride pregloboko, — ne globočje, nego je popred rastlo. Iz pregloboko vsajenega drevesa ne bo nikoli nič prida. Pred zimo se sicer lahko več zasuje, a spomladi je treba spet dovolj odsuti.

Po dokončani seditvi se priveže drevesček h kolu, a tako rahlo, da se lahko poljubno z zemljo vred vleže. Če se ga priveže prav trdno, se pripeti, da pri vleganju prsti drevesce na kolu obvisi, ker se kol ne vleže z prstjo vred, in posledica je, da se drevo posuši, ker ostane pod koreninami prazen prostor. Na ta način je poginilo 1872. l. na Dunaju za časa svetovne razstave tretjino dreves, ki so se posadila po glavnih drevoredih. Šele potem, ko se je prst dobro vsedla, se smejo drevesca trdno privežati h kolom.

(Dalje prihodnje).

F.

Najnižje cene.

Največji izbor

Skrbno izvelovane

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch,
tovarna dežnikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

21 (48-1)

Podpisani usojam si slavnemu p. n. občinstvu, zlasti gospodom trgovcem uljudno naznaniti, da sem otvoril v Ljubljani

zavod za snaženje
stanovanj in oken.

Prevzemam v snaženje izložbena in sobna okna ter likanje sob. Tudi cele nove stavbe prevzemam v temeljito očiščenje, istotako tudi javne zavode in urade.

Samo dopisnica na moj naslov zadostuje, da pridem takoj. 17 (3-2)

V obilni obisk se priporoča

Peter Matelič

Martinova cesta 81.

Jernej Čermelj

trgovina z južnim sadjem in zelenjadjo v Ljubljani, Semeniško poslopje, za vodo nasproti mesarjem

se priporoča prečastiti duhovščini, cenj gospodinjam, sploh slav občinstvu v nakupovanje vsakovrstnega, vedno svežega

južnega sadja in zelenjadi,

limon, pomaranč, karfijol, dateljev, razne solate, orehovitih jedrc, jabolk, česnja, čebule, fig itd. itd. 14 (5-2)

vse v največji izbi in razne kakovosti po nizki, blagu primerni ceni. Pri odjemanju večje množine pošljem blago rad na dom Vnanja naročila preskrbim točno z obratno pošto.

Prodajam blago na drobno in debelo.

G. Piccoli,

dvorni založnik

Nj. svetosti
papeža

Leona XIII.

lekarnar „pri angelu“
v Ljubljani, Dunajska cesta.

Zelezno vino.

Kemične analize odličnih strokovnjakov, kateri so v

zeleznatem vinu

lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani zmiraj potrdili naved. no množino železa, so najboljšo spričevalo ter daje največje poročstvo za njega učinek.

To vino je kaj dobro za slabokrvne, nervozne in vsled bolezni oslabele osebe, za blede, sloke (suhe) in bol-have otroke.

Cena polliterski steklenici 1 gl.

Naročila pošiljajo se z obratno pošto; poštino plačajo p. n. naročniki.

Vaše blagorodje! 20 (15-1)

Pošljite mi s poštnim povzajem osem polliterskih steklenic železnatega vina, ker se ob novem letu poslani dve steklenici rabita z prav dobrim vpehom.

Jožef Černko, župnik.

Vuhred na Štajarskem, 17. januarja 1899

Na milijone zidarske opeke

na prodaj

22 (2-2)

po 11 gl. 1000 kosov!

Več pove upravištvo „Slov. Lista“.

Isce se stanovanje

obstoječe iz treh ali štirih sob v
sredini mesta. 23 (1-1)

Ponudbe na upravištvo „Slov. Lista.“

Preselitev kovaškega obrta!

P. n.

Usojam si javljati cenjenim svojim dosedanjim naročnikom in slavnemu občinstvu, da bodem dne 8. februarja t. l. premenil svojo dosedanjo delavnico v Gradišči št. 10 in se preselil v svojo lastno hišo

nasproti tobačni tovarni, Tržaška cesta št. 23.

Priporočam se tudi nadalje prav uljudno v obilo naročbo za vsa v to obrt spadajoča dela, zagotavljajoč točno in dobro postrežbo po najnižji ceni.

Velespoštovanjem

Fran Belič

kovaški mojster.

19 (3-1)

KATHREINER-

Kneippova sladna kava.

Stara mamica, še meni!

Že leta sem izpričano izvrstna primes k bobovi kavi. — Pri živčnih, srcnih, želodčnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc. zdravniško priporočena. — Najprijetnejša kavina pijača v stotisočero rodovinah.